

Muqeddes Kitab

Tewrat 36-qisim

«Zefaniya»

© Muqeddes Kitab 2012

CC BY-SA 4.0

www.mukeddeskalam.com

«Uyghurche Kalam Terjimisi»

Tewrat 36-qisim

«Zefaniya»

(Zefaniya peyghemberning kitabi)

Kirish söz

Peyghember özi

Zefaniya — ««Yah» (Perwerdigar) etiwaraydu» yaki ««Yah» qoghdaydu» dégenni bildüridu. Uning atisining ismi «Kushi» bolup, «Éfiopiyelik» dégen menide bolup, belkim Zefaniyaning atisi Kushi yaki chong atisi Gedaliyaning Éfiopiye bilen melum munasiwiti bolushi kérek. Zefaniya kitabida ikki qétim Éfiopiyeni tilgha alidu. U yene özining Hezekiya padishahning chewre oghli ikenlikini bizge uqturidu — sewebi, bashqilarning özini «Éfiopiyelik» dep oylap qalmasliqi üçündür (Zefaniya Yehudiy bolmighan bolsa, Yehudiylar uni özlirige peyghember dep hésablimaytti). Tewrattiki bashqa qisimlardin Zefaniya toghruluq xewirimiz yoq.

Yézilghan waqti

Zefaniya peyghember bésharetlirining Yosiya padishah textke olturghan waqitlarda (miladiyedin ilgiriki 640-609-yili) bérilgenlikini uqturidu. Shimaliy padishahliq, yeni «Israil» yüz yil ilgiri yoqitilghanidi. Yehudaning padishahi Yosiya miladiyedin ilgiriki 621-yili ochuq-ashkara halda butpereslikni yoqitidighan toluq islahatni yolgha qoyidu. Bezi alimlar, bu islahatning izchil élip bérilishigha túrtke bolghini del Zefaniyaning béshariti idi, shunga kitab shu yildin burun yézilghan, dep qaraydu. Zefaniya peyghemberning Ninewe shehirining weyran bolidighanliqini aldin'ala éytqinigha qarighanda, bésharetler choqum miladiyedin ilgiriki 612-yilidin burun jakarlanghan. Démek, u Nahum, Habakkuk we Yeremiya peyghember bilen zamandash idi.

Zefaniyaning Yérusalémdiki kichik mehellilerni tilgha alghanliqi uning Yérusalémدا turghan adem ikenlikini bildüridu.

Kitabning arqa körünüşhi

Yosiya Yehudaning eng heqqaniy padishahlirining biri bolghan. Uning chong atisi Manesseh we atisi Amon Yehudada ötkén padishahlar ichide rezil padishahlardin bolup, ular ölgendin kéyin, Yosiya textte olturghanda emdila sekkiz yashqa kirgenidi. Chong atisi hökümraniq qilghan 55 yilning ichide nurghun yaman tesirlerni qaldurghanidi. Ammiwi sorunlardimu butpereslik, séhirgerlik, palchiliq, herxil zulum-zorawanliqni körgili bolatti. Yosiya yigirme yashqa kirgende bulargha taqabil turushni bashlap, «islahat»ni yolgha qoydi. Biraq Zefaniyaning peyghemberlik izlirini basqan Yeremiya peyghemberning Tewrattiki «Yeremiya» dégen yazmisidin bilimizki, mushundaq butpereslik we zulum-zorawanliq yoqimastin yoshurun halda dawamlashqan, Yosiya hetta öz ordisdiki hakimlarning yaki kahinlarning chiriklikini yoqitalmighanidi. Zefaniya mundaq deydu: — «**Uning** (Yérusalémning)

«Zefaniya»

otturisida bolghan emirlirining hemmisi hõrkireydighan shirlar, uning soraqchiliri bolsa kechliki owlaydighan, etigini ghajilighudek hẽchnerse qaldurmaydighan bõrilerdur» — (3:3).

Kitabning tẽmisi

Zefaniya bolsa kõzlrini menggũlũk, baqiy dunyadiki ishlargha tikken adem idi. Uning kõngũl bõlidighini õz xelqining iqtisadiy jehettin rawaj tẽpish ũchũn emes, belki ularning rohiy jehettin Xuda bilen yeqin munasiwetide bolushi idi. Bezi peyghemberler (Habakkuk, Yeremiyalardek) kishilerning diqqitini Xudaning Őz xelqini jazalashta ishletmekchi bolghan wasitisi (mesilen, Babil, Asuriye, Grẽklar qatarliqlar)ning ũstige qaritidu. Biraq Zefaniya undaq emes. Uning qelbi yalqunluq bolup, uning kõzli «Perwerdigarning kũni»diki tepsiliy jazaliri yaki jaza wasitilirige emes, belki shu kũni õzige — Yehudagha we barliq alemge kẽlidighan «hẽsablash kũni»ge tikilip qaraydu. Shu kũnide: «Men hezriti Ibrahimning ewladimen, shuningdek «ixlasmen el» bolghan Israilning bir ezasimen» dẽyishning kishige hẽchqandaq paydisi bolmaydu. Xuda herbir ademni shexsen ayrim-ayrim sotlaydu.

**«Shu chaghda shundaq boliduki,
Men Yẽrusalẽmni chiraqlar bilen axturimen,
Arzangliri ũstide tinghan sharabtek turghan-endishisiz ademlerni,
Yeni kõnglide: «Perwerdigar hẽch yaxshiliqni qilmaydu, yamanliqnimu qilmaydu»
dẽgenlerni jazalaymen»** (1:12).

«Bizning intayin adil bir padishahimiz, Yosiya bar» dẽyishningmu paydisi yoq bolidu. Xuda derweqe «qurbanliq qilidighan bir kũni»ni bẽkitkenidi — biraq bu kũndiki qurbanliqlar bolsa, ularning ibadetxanigha «mana mẽning ixlasmenlikimge qara!» dep ẽlip kelgen qurbanliqliri emes, belki ularning õzli — dindar hem gunahqa tolghan kishilerdin ibaret bolidu (1:7-8).

«Shu kũni men bosughidin dessimey atlaydighanlarni, yeni zulum-zorawanliq hem aldanchiliqqa tayinip xojayinlirining õylirini tolduridighanlarni jazalaymen» (1:9).

Mana ular intayin perhixxumar bir xelq idi — ular tolimu menisiz xurapiy bir diniy perhizni, yeni «yaman bolidu» dẽgenni intayin chong bilidu, biraq shuning bilen bir waqitta herqandaq bulangchiliq, aldanchiliq, qatilliqqa teyyar turidu. Ular xurapiyliq yolida «õy bosughisini dessimeydu», biraq õyidiki bisatlarni bulang-talang qilip õy ichidikilerni õltũridu. «Din»ning ademlerni õzini-õzige alditidighan mahiyiti mana shundaqtur. «Din» ademni qutquzmaydu, qutquzush peqet Hemmige qadirnig Őzi kõrsetken nijatliq yoligha boysunup uni qobul qilishtidur.

Zefaniya peyghember Xudaning xelqining asiyliqlirigha qarap intayin azablinidu. Uning bẽsharitining ulugh tẽmisi «Perwerdigarning kũni» we uning barliq ellerge, Yehuda hem Israilgha bolghan tesiri idi. Dunyadiki barliq eller (bashqa peyghemberlerning yazmilirida dẽyilgini boyiche, Yẽrusalẽmgha hujum qilish ũchũn) jengge yighilip, Xudaning jazasigha uchraydu (3:8). Israil azab-oqubet tartish arqiliq paklandurulup, Perwerdigarni izdeydu (3:11-13). «Yat eller»din tirik qalghanlarmu Xudaning yollirini õginip uningda mangidu (3:9-10). Xuda Israilni qaytidin Pelestinge yighidu (3:14-20). Bu ish pũtkũl jahangha we Xuda Őzigimu zor xushalliq bolidu.

«Zefaniya»

Zefaniya Ninewe shahirining weyran bolidighanliqini aldin'ala éytidu. Bu ish on yildin kéyin yüz béridu. U yene Filistiyler toghruluq «qisqa muddetlik» bésharet bergen. Bu bésharetlerning emelge ashurulushi uning peyghemberliki xelq aldida békitilip, Yehudiy xelqining uning yazmisini Xudadin kelgen dep Tewrat yazmilirining qatarigha qobul qilghanliqining sewebi bolghan bolsa kérek. Shuning üçün Zefaniya peyghemberning kitabi qolimizda бүгүнгиче turuwatidu.

Mezmun: —

(a) Perwerdigarning küni

- (1) (1:2-3) Soraqqa tartishning omumiyligi
- (2) (1:4-2:3) Yehudaning soraqqa tartilishi
- (3) (2:4-15) Ellerning soraqqa tartilishi
- (4) (3:1-7) Yérusalémning soraqqa tartilishi
- (5) (3:8) Barliq ellerning soraqqa tartilishi

(e) Israilning eslige keltürülüşhi

- (1) (3:9-10) Ellerning Xudaning yénigha kélishi
- (2) (3:11-13) Israilning Xudaning rohida «qaytidin tughulush»i
- (3) (3:14-20) Israil xelqining qaytidin yighilishi

.....

Zefaniya

1 Amonning oghli Yosiya Yehudagha padishah bolghan waqitlarda, Hezekiyaning chewrisi, Amariyaning ewrisi, Gedaliyaning newrisi, Kushining oghli Zefaniyagha yetken Perwerdigarning sözi: —

Soraqqa tartishning omumiyligi

2 Men yer yüzidin hemmini qurutuwétimen, — deydu Perwerdigar;

3 — Insan hem haywanni qurutuwétimen,
Asmandiki uchar-qanatlar hem déngizdiki béliqlarni,
Barliq putlikashanglarni rezil ademler bilen teng qurutuwétimen,
Insaniyetni yer yüzidin üzüp tashlaymen, — deydu Perwerdigar.

Yehudaning soraqqa tartilishi

4 — Shuning bilen Men Yehuda üstige,
Barliq Yérusalémdikiler üstige qolumni sozimen;
Mushu yerde «Baal»ning qalduqini,

«Qémar»larning namini kahinlar bilen bille üzüp tashlaymen;

5 Shundaqla ögzide turup asmandiki jisimlarga bash uridighanlarni,
Perwerdigargha bash urup, shundaqla Uning nami bilen qesem qilip turup, «Malkam»ning
nami bilenmu qesem qilidighanlarni,

6 Perwerdigardin tezgenlerni,
Perwerdigarin izdimeyidighan yaki Uningdin yol sorimighanlarnimu üzüp tashlaymen.

7 Reb Perwerdigarning huzuri aldida sükut qilinglar;

Chünki Perwerdigarning küni yéqindur;
Chünki Perwerdigar qurbanliqni teyyarlidi,
U méhmanlarni «taharet qildurup» halal qildi;

8 Perwerdigarning qurbanliqining künde shundaq boliduki,
Men emirlerni, padishahlarning oghullirini we yat ellarning kiyimlirini kiyiwalghanlarning
hemmisini jazalaymen;

1:3 Yar. 6:7

1:4 «Mushu yerde «Baal»ning qalduqini, «Qémar»larning namini kahinlar bilen bille üzüp tashlaymen» — «Baal»
Pelestindikiler choqunidighan bir but idi. «Baalning qalduqi» «Baal» dégen butqa choqughanlardin qélip qalghan
kishiler.

— «Kahinlar» dégen Xudaning muqaddes ibadetxanasida ishleydighan mexsus «qurbanliq qilghuchilar».

— «Qémar»lar bolsa özlirini butlarga béghishlighan «qurbanliq qilghuchilar» idi («2Pad.» 23:23, «Hosh.» 10:5ni körüng).
Xudagha étiqad qilghuchi ademler bolsa, «Xuda «Qémar»larni yoqitishi muqerrr» dep oylisha kérek. Biraq bu axirqi
jümlidin qarighanda «kahinlar» birinchi bolup eyiblendi. Sözge qarighanda ularmu butperes bolup qaldi. Shunga ular
«Qémar»lardin téximu eyiblik, «Qémilar»gha nisbeten ular heqiqetni obdan chüshinishi kérek idi.

1:5 ««Malkam»ning nami bilenmu qesem qilidighanlar...» — démisekmü «Malkam» yene bir but.

1:6 Yesh. 1:4; 59:13; Yer. 15:6

1:7 «Perwerdigar qurbanliqni teyyarlidi, U méhmanlarni «taharet qildurup» halal qildi» — Tewrat dewridiki qurbanliqlardin
bezilirini yégili bolatti, qurbanliqlar sunulghanda méhmanlarni chaqirish adettiki ish idi. Biraq 8-9-ayetke qarighanda,
méhmanlarning özi bu «qurbanliq»ning bir qismi bolidu. Ularni «taharet qildurush», mushu yerde «napak nersilerdin
ayriwétish, yuyush» yaki «Xudagha ayriwétish» dégeni bildüridu. Andin ular özi «qurbanliq» bolushqa «halal» bolidu.
«Méhmanlar»ning köpinchisi bolsa Xudagha qarshi chiqqanlarning nurghun jesetlirini yeydighan, shundaqla eslide
«haram bolghan» qushlar we haywanatlar bolidu («Yesh.» 34:6, «Yer.» 46:10, «Ez.» 39:17-19nimu körüng).

1:8 «Men emirlerni, padishahlarning oghullirini we yat ellarning kiyimlirini kiyiwalghanlarning hemmisini jazalaymen»
— oqurmenlarning eside barki, Zefaniya «padishahning oghli» idi. Shunga u bu ordidikilerning ehwalini nahayiti obdan

«Zefaniya»

⁹ Shu küni Men bosughidin dessimey atlaydighanlarni,
Yeni zulum-zorawanliq hem aldamchiliqqa tayinip, xojayinlirining öylirini tolduridighanlarni jazalaymen..

¹⁰ Shu künide, — deydu Perwerdigar,
«Béliq derwazisi»din «Waydad»,
«Ikkinchi mehelle»din hörkireshler,
Döng-égizliklerdin ghayet zor «gum-gum» qilip weyran qilinghan awazlar anglinidu.

¹¹ «Hörkirenglar, i «Oymanliq mehelligi»dikiler;
Chünki «sodiger xelq»ning hemmisi qilichlandi,
Kümüş bilen chingdalghanlar qirildi!».

¹² — We shu chaghda shundaq boliduki,
Men Yérusalénni chiraghlar bilen axturimen,
Arzangliri üstide tinghan sharabtek turghan endishisiz ademlerni,
Yeni könglide: «Perwerdigar héch yaxshiliqni qilmaydu, yamanliqnimu qilmaydu» dégenlerni jazalaymen..

¹³ Emdi bayliqliri olja,
Öyliri berbat bolidu;
Ular öylerni salghini bilen,
Ularda turmaydu;
Üzümzarlarni berpa qilghini bilen,
Ularining sharabini ichmeydu.

¹⁴ Perwerdigarning ulugh küni yéqindur;
Berheq yéqindur, intayin téz yétip kélidu;
Angla, Perwerdigarning küning sadasi!
Yétip kelgende palwanmu elemlik warqiraydu..

¹⁵ Shu küni qehr élip kélidighan bir kün,
Külpetlik hem derd-elemlik bir kün,
Weyranchiliq hem berbatliq chüshidighan bir kün,
Zulmetlik hem sürlük bir kün,
Bulutlar hem qap-qaranghuluq bilen qaplanghan bir kün,

¹⁶ Istihkamlashqan sheherlerge, sépilning égez poteylirige hujum qilidighan,
Kanay chélinidighan, agah signali kötürüldighan bir kün bolidu..

biletti. Mushundaq «yat ellerning kiyimlirini (ejnebiyche kiyimni) kiyiwélis» belkim butpereslikke yaki tekebburluqqa munasiwetlik gunah bolsa kérek.

1:9 «Shu küni Men bosughidin dessimey atlaydighanlarni, yeni zulum-zorawanliq hem aldamchiliqqa tayinip, xojayinlirining öylirini tolduridighanlarni jazalaymen» — Xuda mushu yerde peyghember arqiliq xurapiyliqni eyibligen bolsa kérek. «Öy bosughisini dessmeslik kérek, yaman bolidu» dégenlik éniq bir misaldur. (1Sam. 5:4, 5ni köring).

–Ular eslidinla Tewrattiki muqeddes qanungha xilap bolghan mushundaq xurapiy ushshaq-chüshshek qaidige riaye qilghini bilen, zulumni héchweqesi yoq dep qorqmay qiliwéridu .

1:9 1Sam. 5:4, 5.

1:10 ««Béliq derwazisi»din «waydad», «Ikkinchi mehelle»din hörkireshler...» — «Béliq derwazisi» hem «ikkinchi mehelle» dégenler oxshash bir söz bilen ipadilinidu. Israil xelqi esli butperes bolghan «Qanaan xelqi»ni Pelestindin (Qanaandin) heydiwetkenidi. Biraq Israil özi hazir «Xudaning xelqi» emes, belki «sodiger xelq» hem «butperes bir xelq» bolup qalghan oxshaydu. Ularning qilghan sodisimu Xudaning neziride haram oxshaydu.

1:12 «Arzangliri üstide tinghan sharabtek turghan endishisiz ademler...» — «arzangliri üstide tinghan sharab» sharab tinishi üçün uzun waqit midirlimay turushi kérek. Tinghan «arzanglar», (dugh, chökünde) nahayiti achchiq bir nerse, elvette.

1:14 Yo. 2:10, 31; 3:15; Yesh. 2:12-22; 13:10; 24:23; Am. 8:9; Mat. 24:29; Ros. 2:20; Weh. 6:12-13

1:16 «agah signali kötürüldighan bir kün bolidu» — yaki «jeng warqirashliri kötürüldighan bir kün bolidu».

«Zefaniya»

¹⁷ Men ademler üstige külpetlerni chüshürimen, —
Ular qarighulardek yürüdü;
Chünki ular Perwerdigargha qarshi gunah qildi;
Ularining qanliri topa-changdek,
Ularining üchey-qérinliri poqtek tökülüdü;

¹⁸ Perwerdigarning qehri chüshken künide altun-kümüşliri ularni qutquzalmaydu;
Belki pütkül jahan Uning ghezep oti teripidin yewétilüdü;
Chünki U barliq yer yüzidikilerning üstige mutleq bir halaket, dehshetlik bir halaket
chüshürüdü....

2¹ Yighilinglar, özünglarni yighinglar, i nomussiz «yat el»,

² Yarliq chiqquche,

Kün topandek téz ötüp ketsküche,

Perwerdigarning achchiq ghezipi üstünglarga chüshküche,

Perwerdigarning ghezipini élip kélidighan kün üstünglarga chüshküche,

³ Perwerdigarni izdenglar, i Uning hökümlirini ada qilghan zémindiki kemterler;

Heqqaniyliqni izdenglar, kemterlikni izdenglar;

Éhtimal siler Perwerdigarning ghezipi bolghan künide panah tapqan bolisiler.

Ellerning soraqqa tartilishi

⁴ Chünki Gaza tashlangan bolidu,

Ashkélon weyrane bolidu;

Ular Ashdodtikilerni chüsh bolmayla heydiwétüdü;

Ekron yulup tashlinidu..

⁵ Déngiz boyidikiler, yeni Qéret élidikilerge way!

Perwerdigarning sözi sanga qarshidur, i Qanaan, Filistiylerning zémini!

Ahaleng qalmighuche Men séni halak qilimen..

⁶ Déngiz boyi padichilar üçün chimenzar,

Qoy padiliri üçün qotanlar bolidu;

⁷ Déngiz boyi Yehuda jemetining qaldisi igidarchiliqida bolidu;

Ashu yerde ular ozuqlinidu;

Ashkélonning öyliride ular kech kirgende yatidu,

Chünki Perwerdigar Xudasi ularning yénigha béríp ulardin xewer élip,

Ular ni asarettin azadliqqa érishtürüdü..

1:18 «mutleq bir halaket, dehshetlik bir halaket» — yaki «mutleq bir halaket, chaqmaqtek bir halaket».

1:18 Pend. 11:4; Ez. 7:19; Zef. 1:14-16

2:1 «Yighilinglar, özünglarni yighinglar, i nomussiz «yat el»» — «yat el» mushu yerde Israil xelqi Xudagha nisbeten butperes bir yat elge oxshaydu, dégenlik. Ularining «yighilishi» belkim jamaette bolup dua-tilawet bilen Xudani izdesh üçün bolsa kérek. Ibraniy tilidiki «yighilinglar» dégen bu péil adette peqet «paxal yighiwélish»ni körsitidu, bu mushu yerde intayin kinayilik gep bolup, Israil paxaldek bir xelq, Xudaning otida tézla köydürülüş xetiride turidu, dégenlik (2-ayetni körüng).

2:3 Zeb. 27:5; 32:5-7

2:4 «Chünki Gaza tashlangan bolidu, Ashkélon weyrane bolidu; ular Ashdodtikilerni chüsh bolmayla heydiwétüdü; Ekron yulup tashlinidu» — bu sheherler Filistiyediki besh chong sheherning töti. Ularining tertipi shimaldin jenubqa bolup, hujum shimaliy teripidin kélidighan oxshaydu. «Ashdodni chüsh bolmayla heydiwétüdü» dégen jümle belkim hujum etigende bashlinip chüsh bolghuche ghelibilik tamamlidinighanliqini körsitidu. Bashqa birxil chüshenchisi, hujum chüsh waqtida, yeni adem uxliqan waqitta qilinidu, «Ular Ashdodni chüshte heydiwétüdü» dégenlik.

2:5 «déngiz boyidikiler, yeni Qéret élidikilerge way!» — bu sözmu Filistiylerge qaritilghan. «Qéretler» belkim «Krét»dikiler dégen menide. Ularining esli yurti (Ottura Déngizdiki) Krét arili idi.

2:7 «ularning yénigha béríp ulardin xewer élip,...» — ibraniy tilida: «ularni yoqlap...» dégen sözler bilenla ipadilinidu.

«Zefaniya»

⁸ Men Moabning deshnimini, Ammoniylarning haqaretlrini anglidim;

Ular shundaq qilib Méning xelqimni mazaq qilib,
Ularining chégralirini paymal qilib maxtinip ketti.

⁹ Shunga Men Öz hayatim bilan qesem qilimenki, — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar, Israilning Xudasi,

Moab jezmen xuddi Sodomdek,

Ammoniylar xuddi Gomorraddek bolidu —

Yeni chaqqaqlar we shorluqlar qaplanghan jay, daim bir chöl-jezire bolidu;

Hem xelqimning qaldisi ulardin olja alidu,

Qowmimning qalghanliri bulargha ige bolidu.

¹⁰ Ularning tekebburluqidin bu ish bëshigha kélidu,

Chünki ular samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigarning xelqini mazaq qilib maxtinip ketti.

¹¹ Perwerdigar ulargha dehshetlik bolidu;

Chünki U yer yüzidiki butlarning hemmisini qurutuwétidu;

Shuning bilen eller, barliq chet araldikiler herbiri öz jayida Uninggha ibadet qilidu.

¹² I Éfiopiylar, silermu Méning qilichim bilen öltürülisiler.

¹³ U qolini sozup shimalgha tegküzüp, Asuriyeni halak qilidu,

Ninewe shehirini weyrane, chöl-bayawandek qehetchilik jay qilidu.

¹⁴ Uning otturisida charwa padiliri,

Shundaqla haywanlarning herxilliri yatidu;

Chöl huwqushi, chirqirighuchi huwqushlar uning tüwrük bashlirida qonidu;

Dériziliridin sayrashlar anglinidu;

Bosughilirida weyraniqliq turidu;

Chünki U buning kédir yaghach neqishlirini ochuqchiliqta qalduridu;

¹⁵ Mana bu endishisiz yashap kelgüchi shad-xuram sheher,

Könglide: «Menla bardurmen, mendin bashqa biri yoqtur» dégen sheher —

U shunchilik bir weyrane, haywanlarning bir qonalghusi bolup qaldighu!

Uningdin ötüwatqanlarning hemmisi üshqirtidu,

Qolini silkiydu.

Yérusalémning soraqqa tartilishi

3¹ Asiyliq qilghuchi, bulghanghan, jebir-zulum yetküzgüchi sheherge way!

² U awazni anglimidi, terbiyini qobul qilmidi;

Perwerdigargha tayanmidi, Xudasigha yéqinlashmidi.

2:9 «Moab jezmen xuddi Sodomdek, Ammoniylar xuddi Gomorraddek bolidu...» — oqurmenlarning ésida bolushi mumkinki, Xuda Sodom we Gomorra sheherlirini rezillikliri tüpeylidin asmandin ot chüshürüp weyrani qiliwetken.

2:12 «I Éfiopiylar, silermu méning qilichim bilen öltürülisiler» — bu bësharetin texminen 80 yildin kéyin «Kambusis II» Éfiopiyege tajawuz qildi (miladiyedin ilgiriki 525-yili). Bësharet bu weqeni yaqi bolmisa axirqi zamandiki bir weqeni körsitishi kérek.

2:13 «U qolini sozup shimalgha tegküzüp, Asuriyeni halak qilidu, Ninewe shehirini weyrane, chöl-bayawandek qehetchilik jay qilidu» — bu bësharetler (12-15-ayetler) Zefaniyaning sözliridin peqet birnechche yildin kiyim emelge ashurulghan. Miladiyedin ilgiriki 612-yili, büyük Asuriye impériyesi paytexti Ninewe bilen bille pütünley berbat qilindi. Éfiopiye bashqa yurtlardin yiraq bolsimu, qattiq hujumgha uchrirdi (12-ayet). Zefaniyaning bu sözining emelge ashurulghanliqini körge kishiler uning «Perwerdigarning küni» toghruluq bolghan bësharetliri hem bashqa bësharetlirininimu berbir axirida emelge ashurulidu, dep bilgen boladi.

2:15 «Uningdin ötüwatqanlarning hemmisi üshqirtidu, qolini silkiydu» — bu heriketler belkim heyran bolghanliq yaqi mazaq qilghanliqni bildüridu.

3:2 «Asiyliq qilghuchi, bulghanghan, jebir-zulum yetküzgüchi sheherge way! 1-ayet U awazni anglimidi, terbiyini

«Zefaniya»

³ Uning otturisida bolghan emirlirining hemmisi hörkireydighan shirlar,
Uning soraqchiliri bolsa kechliki owlaydighan, etigini ghajilighudek héchnerse qaldurmaydighan bōrilerdur;

⁴ Uning peyghemberliri wezinsiz, asiy kishiler;
Uning kahinliri muqeddes ibadetxanini bulghaydighanlar,
Tewrat-qanunigha buzghunchilik qilidighanlar..

⁵ Heqqaniy Perwerdigar uning otturisiqidur;
U héch heqqaniyetsizlik qilmaydu;
Her etigende adil hökümini ayan qilidu;
Hökümide kemchilik yoqtur;
Biraq namerd adem héch nomusni bilmeydu..

⁶ — Men ellerni üzüp tashliwetkenmen,
Ularning istihkam poteyliri weyranidur;
Kochilirliri héchbir adem ötmigüdek qilip xarabe qilghanmen;
Sheherliri ademzatsiz, héch turghuchisi yoq qilinip halak bolghan..

⁷ Men: «Peqet Mendin qorqunglar, terbiyini qobul qilinglar» — dédim.
Shundaq bolghanda uninggha hemme békittenlirim chüshürülmey, makani héch xaniweyran bolmas.

Biraq ular baldurla ornidin turup, hemme ishlirini haram qiliwetti.

Barliq ellerning soraqqa tartilishi

⁸ Shunga Méni kütünglar, — deydu Perwerdigar,
Men guwahliq bérishke ornumdin qozghalghan küngiche —
Chünki Méning qararim — ellerni yighish,
Padishahliqlarni jem qilishtin ibaretki,
Ularning üstige qehrinni,
Hemme dehshtelik achchiqimni béshigha töküsh üçündür.
Chünki yer yüzining hemmisi achchiq ghezippingning oti bilen köydürüwétilidu..

Israilning eslige keltürülüshi, ellerning Xudaning yénigha kélishi

⁹ Chünki shu tapta barliq ellerning Perwerdigarining namigha nida qilip chaqirishi üçün,
Uning xizmitide bir jan bir ten bolushi üçün,

qobul qilmidi» — bu sözlerni anglighuchi Yérusalémdikiler belkim Zefaniya yene Asuriyening gunahirlirini eyiblewatidu, dep oylishi mumkin idi. Biraq kéyinki sözliridin anglighuchilar tuyuqsiz: «Uning eyibligini Ninewe emes, belki biz Yérusalémdikiler ikenmiz!» dep heyran qalghan, shundaqla xapa bolghan bolushi mumkin idi.

— «Awaz»ning kimning ikenlikini Zefaniya peyghember démeydu; chünki uninggha nisbeten bu dunyada anglighudek peqet birla awaz bar, yeni Perwerdigarningkidur.

3:3 Pend. 28:15; Ez. 22:27

3:4 «Uning peyghemberliri wezinsiz, asiy kishiler; uning kahinliri muqeddes ibadetxanini bulghaydighanlar» — «peyghemberliri» bolsa saxta peyghemberler, elwette. «Kahinlar» muqeddes ibadetxanida puqralar üçün mexsus qurbanliqni köydürgüchi xadimlar.

3:4 Yer. 23:11, 32; Hosh. 9:7.

3:5 «hökümidé kemchilik yoqtur» — yaki «U (Perwerdigar) hökümlirini ada qilmay qalmaydu».

3:5 Qan. 32:4

3:6 «Men ellerni üzüp tashliwetkenmen, ularning istihkam poteyliri weyranidur ... sheherliri ademzatsiz, héch turghuchisi yoq qilinip halak bolghan» — yat eller arisidiki bu weqeler, shübhisizki, Israilgha sawaq, agah we misal bolushi kérek idi.

3:7 «Shundaq bolghanda uninggha hemme békittenlirim chüshürülmey, makani héch xaniweyran bolmas. Biraq ular baldurla ornidin turup, hemme ishlirini haram qiliwetti» — bashqa birxil terjimisi: «Undaq bolghanda uninggha bérilidighan hemme jazaliri néme bolushidin qet'iynezer, uning makani héch üzülmeydu». «Biraq ular baldurla ornidin turup, hemme ishlirini haram qiliwetti» — démek, tilgha élinghan «haram ishlar»ni qilishqa nahayiti aldawatqanidi.

3:8 «Men guwahliq bérishke ornumdin qozghalghan küngiche...» — «guwahchiliq bérishke...» dégenning bashqa birxil terjimisi «owni élishqa...».

«Zefaniya»

Men ularning tilini sap bir tilgha aylandurimen,

¹⁰ Chünki Éfiopiye deryalirining nérísidin Méning dua-tilawetchilirim,
Yeni Men tarqatqanlarning qizi,
Manga sunulghan hediyei épkelidu..

Israilning Xudaning Rohida «qaytidin tughulushi»

¹¹ Shu küni sen Manga asiqliq qilghan barliq qilmishliring tüpeylidin iza tartip qalmaysen;
Chünki shu tapta Men tekebburluqungdin xushallinip ketkenlerni arangdin élip tashlaymen,
Shuning bilen sen muqeddes téghim tüpeylidin halingni ikkinchi chong qilmaysen;

¹² We Men arangda kemter hem miskin bir xelqni qaldurimen,
Ular Perwerdigarning namigha tayinidu.

¹³ Israilning qaldisi ne qebihlik qilmaydu,
Ne yalghan sözlimeydu,
Ne ularning aghzidin aldamchi til tépilmaydu;
Ular belki ozuqlinip, yatidu,
Héchkim ularni qorqutmaydu..

Israilning qaytidin yigilishi — axirqi zamandiki shad-xuramliq bir küy

¹⁴ Yayrap-yashna, i Zion qizi!
Tentene qilip warqira, i Israil!
Pütün qelbing bilen xushal bolup shadlan, i Yérusalémning qizi!

¹⁵ Perwerdigar séni jazalaydighan hökümlerni élip tashlidi,
Düşminingni qayturuwetti;
Israilning padishahi Perwerdigar arangdidur;
Yamanliqni ikkinchi körmeysen.

¹⁶ Shu küni Yérusalémgha éytiliduki,
«Qorqma, i Zion!
Qolliring boshap, sanggilap ketmisun!

¹⁷ Perwerdigar Xudaying arangda,
Qutquzidighan qudret Igisidur!
U shadliq bilen üstüngde shadlinidu;
Öz méhir-muhebbitide aram alidu;
Üstüngde naxshilar éytip yayrap-yashnaydu.

¹⁸ Jemiyet sorunliridiki nomussiz ibadet tüpeylidin aranglardin azablanghanlarni yighimen;
Bularning shermendilikliri ulargha éghir kéletti..

¹⁹ Mana, Men shu tapta séni xarliganlarning hemmisini bir terep qilimen,

3:10 «Éfiopiye deryalirining nérisi....» — Éfiopiye nahayiti chet jay bolup, towa qilish pursiti jahanning chetlirigiche bolidu, dep körsitidighan bir misaldur. «Méning dua-tilawetchilirim, yeni Men tarqatqanlarning qizi...» — belkim tarqilip ketken, emma towa qilghan Israillarni körsitidu: «Perwerdigarning küni» shunche dehshetlik bolghini bilen (8-ayet), 9-10-ayettiki bésharetler Xudaning méhri-sheppitige hetta shu künidimu érishish imkaniyiti barliqini ispatlaydu.

3:11 «muqeddes téghim tüpeylidin» — yaki «muqeddes téghimda» yaki «muqeddes téghim üstide».

3:13 «Israilning qaldisi ne qebihlik qilmaydu» — «Israilning qaldisi» Tewrattiki peyghemberlerning kitablarida köp körüldighan téma yaki mawzudur. Israil xelqining köp qismi Xudadin yiraqliship ketken bolsimu, ular arisida Xudaning méhir-sheppiti bilen, Özige sadiq bir «qaldi»ning haman herdaim tépildighanliqi körsitilidu.

3:14 Zek. 9:9

3:18 «jemiyet sorunliridiki nomussiz ibadet tüpeylidin aranglardin azablanghanlarni yighimen; bularning shermendilikliri ulargha éghir kéletti» — ayetning birnechche terjimiliri bar. Bizningche menisi shuki, ibadet sorunlirida bolghan saxtipozlik, ar-nomussizliqlar sorungha qatnashqan ixlasmenlerni nahayiti azablanghan, ular buninggha chidimay mushu héytlargha, ibadet sorunlirigha qatnashmay tarqilip ketkenidi. Shunga Xuda: «Men ularni yighimen» — deydu. «Yesh.» 1:13ni körtüng.

«Zefaniya»

Aqsaq bolghan qizni qutquzimen;
Talagha heydiwétilgen qizni yighimen;

Del ular xorlanghan barliq zéminlarda ularni Özümge medhiye keltürgüchi, shöhret bolghuchi qilip tikleymen..

²⁰ Men shu tapta, yeni silerni yighqan waqitta, silerni öyge épkélimen;
Chünki Men köz aldinglarda silerni asarettin azadliqqa chiqarghinimda,
Silerni yer yüzidiki barliq eller arisida shöhretlik, Özümge medhiye keltürgüchi qilimen,
— deydu Perwerdigar..

3:19 «Aqsaq bolghan qizni qutquzimen; talagha heydiwétilgen qizni yighimen» — «qiz» mushu yerde Israilni körsitidu. «...ularni Özümge medhiye keltürgüchi, shöhret bolghuchi qilip tikleymen» — yaki «...ularni teriplesh obyékti we nam-shöhretlik qilip tikleymen».

3:20 «Silerni ...shöhretlik, Özümge medhiye keltürgüchi qilimen» — yaki «Silerni... nam-shöhretlik we teriplesh obyékti qilimen».

Qoshumche söz

Roshenki, Zefaniya: «Emdi textimizde adil bir padishah olturidu, hemme ish jayigha chüshidu» dégendek herqandaq addiy bir xiyalgha yol qoymaytti. Uning birinchi béshariti derweqe yer yüzidiki barliq rezillikke qaratilghan: —

«Men yer yüzidin hemmini qurutuwétimen, — deydu Perwerdigar;
— Insan hem haywanni qurutuwétimen,
Asmandiki uchar-qanatlar hem déngizdiki béliqlarni,
Barliq putlikashanglarni rezil ademler bilen teng qurutuwétimen,
Insaniyetni yer yüzidin üzüp tashlaymen, — deydu Perwerdigar.
— Shuning bilen Men Yehuda üstige,
Barliq Yérusalémdikiler üstige qolumni sozimen;
Mushu yerde «Baal»ning qalduqini,
«Qémar»larning namini kahinlar bilen bille üzüp tashlaymen;
Shundaqla ögzide turup asmandiki jisimlarga bash uridighanlarni,
Perwerdigargha bash urup, shundaqla Uning nami bilen qesem qilip turup, «Malkam»ning
nami bilenmu qesem qilidighanlarni,
Perwerdigardin tezgenlerni,
Perwerdigarni izdimeydighan yaki Uningdin yol sorimighanlarnimu üzüp tashlaymen» (2:1-6).

Yuqirida éytqinimizdek, heqqaniy bir hökümdarning bolghini heqqaniy bir elning bolidighanliqigha kapalet emes. Peqet pütkül bir el yaki héch bolmighanda ulardin «taraza basqudek» bir qisim ademler Xudani izdigen bolsa, andin Xuda shu elning ishlerini ongshishi mumkin (Xuda Ibrahimgha: «Sodom shehiride heqqaniy ademdin elliki bolsa, Men uni (sheherni) halak qilmaymen» — dédi («Yar.», 18:16-33ni körüng).

Barliq oqurmenlarning diqqitige erziyduki, 4-6-ayet boyiche, Xudaning jazaliri töt xil ademlarning béshigha chüshidu: —

(1) «Shundaqla ögzide turup asmandiki jisimlarga bash uridighanlarni, Perwerdigargha bash urup, shundaqla uning nami bilen qesem qilip turup, «Malkam»ning nami bilenmu qesem qilidighanlarni» — butperesler, yeni Xudaning ornigha herqandaq bashqa ish-nerse (mesilen, yultuz, quyash, pul, hoquq, nam-shöhret, shexsiy yaki ailidiki bext)ni qoyghanlar;

(2) «Perwerdigardin tezgenler» — Reb Perwerdigarni tonugghan biraq Uning yolidin waz kechkenler;

(3) «Perwerdigarni izdimeydighanlar»;

(4) «Uningdin yol sorimighanlar».

Xudaning meqsiti, herbirimizning méhir-muhebbetlik munasiwette Özini tonup-bilishidin ibarettur. U hemmimizni méhribanliqining toxtawsiz ipadiliri bilen Özi üzlüksiz jelb qilmaqta; héchqaysimiz herkünü Uning iltipatlıridin behrimensiz emesimiz. Bu sowghilar sowgha Bergüchini izdeshke türtke bolmisa, emdi biz dunyada eng biperwa we nadan kishiler

«Zefaniya»

bolup qalmaymizmu? «.. Xudaning méhribanliqining séni towa qilish yoligha bashlaydighanliqini héch bilmey, Uning méhribanliqi, keng qorsaqligi we sewr-taqitining molluqigha sel qarawatamsen?» («Rim.» 2:4). Qedirlik oqurmen, sizchu? Özingiz Xudani izdidingizmu? Izdimigen bolsingiz, sizning pütün hayatingizdiki nishan yoq bir nersini qoghlashqa barawer emesmu, hayatlingiz mutleq israp bolghan emesmu?

Xuda naxsha éytamdu?

3-bab, 17-ayettiki jawab shuki, U naxshilarni éytidu (bezi terjimiliri «tentenilik bilen nida qilidu»). Xuda insanni Özi üçün yaratqan; insan balilirining Uning heqiqitidin, méhir-shepquitidin bolghan shadliqi Xudaning Ozige shadliq élip kélidu. Shuningdek Xudaning shadliqigha teshna bolup Uni nishan qilghanlar üçün hemme ishlar shadliq bilen axirlishidu. Reb Eysa Mesih mundaq dédi: «**Méning xushalliqim silerde bolsun we shuningdek xushalliqinglar tolup tashsun dep, Men bularni silerge éyttim... Hazirghiche Méning namim bilen héchnéme tilimidinglar. Emdi tilenglar, érishisiler, buning bilen shadliqinglar tolup tashidu!**» («Yuh.» 15:11, 16:24).